

DOI: http://dx.doi.org/10.12775/AUNC_PED.2018.025

Anna M. Kola

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
(ORCID: 0000-0002-6208-8701)

Jan A. Malinowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
(ORCID: 0000-0001-9753-089X)

**Sprawozdanie z obchodów Tygodnia Pracy Socjalnej
na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK**

W STRONĘ CZŁOWIEKA

(Toruń, 16–22 kwietnia 2018 r.)

Działania promocyjne i naukowe Katedry Pracy Socjalnej, wywodzącej się z Katedry Socjologii Edukacji i Pedagogiki Społecznej, od samego początku jej istnienia na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK są sprzężone z ważnymi wydarzeniami i świętami obchodzonymi na świecie. Są wśród nich takie daty jak 21 listopada, czyli Światowy Dzień Życzliwości, obchodzony w Polsce jako Dzień Pracownika Socjalnego; 5 grudnia, czyli Dzień Wolontariusza, czy Tydzień Pracy Socjalnej. To ostatnie wymienione wydarzenie – swoiste święto pracy socjalnej – organizowane jest cyklicznie od 2014 roku, a jego początki wiążą się z lokalną inicjatywą krakowskich uczelni – Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej oraz Akademii

Ignatianum. W roku 2015 formuła tego „święta” została rozszerzona na cały kraj i od tego roku TPS ma charakter ogólnopolski, co znaczy, że w jego obchody włączają się największe uczelnie kształcące w naszym kraju w zakresie pracy socjalnej. W ramach TPS organizuje się seminaria naukowe, sesje popularnonaukowe, szkolenia i warsztaty, skierowane do studentów, pracowników socjalnych, badaczy pracy socjalnej, społeczności lokalnej. Ich celem jest nie tylko promocja badań i kształcenia w zakresie pracy socjalnej, ale też działania na rzecz wzrostu rangi zawodu pracownika socjalnego i łamania narosłych wokół niego stereotypów. Bardzo ważne jest też zwiększenie świadomości społecznej nt. pracy socjalnej – jej wielowymiarowości, złożoności i profesjonalizmu. Bywają także promocje książek, czasopism czy serii wydawniczych promujących działania z zakresu pracy socjalnej. Podkreśleniem ogólnokrajowego charakteru tegoż wydarzenia jest także to, że patronat nad nim sprawuje Polskie Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej, które promuje oraz dokumentuje to przedsięwzięcie za pośrednictwem swojej strony internetowej¹.

W 2018 roku także Katedra Pracy Socjalnej Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK podjęła się zorganizowania w Toruniu obchodów IV Tygodnia Pracy Socjalnej, który uzyskał patronat honorowy Elżbiety Rafalskiej – Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Główne wydarzenia odbywały się w dniach 16–22 kwietnia 2018 roku, a do ich realizacji włączył się także Wydział Humanistyczny, współprowadzący z WNP studia drugiego stopnia na kierunku „praca socjalna”.

Tydzień Pracy Socjalnej, który obchodzony był pod hasłem „W stronę człowieka”, rozpoczął się w Toruniu w dniu 16 kwietnia 2018 roku od seminarium nt. *Polityka społeczna i jej wymiary: krajowy – regionalny – lokalny. Panel dyskusyjny*. W trakcie seminarium, które prowadzili autorzy niniejszej relacji, swoją wiedzę i doświadczeniami dzielili się zarówno badacze, jak i praktycy. Obrady otworzył uroczyste Dziekan WNP dr hab. Piotr Petrykowski, prof. UMK. Następnie głos zabrała dr Agnieszka Furmańska-Maruszak z Zakładu Polityki Społecznej na Wydziale Humanistycznym UMK, która omówiła najważ-

¹ Zob. <http://szkolypracysocjalnej.blogspot.com/> (dostęp: 27.09.2018).

niejsze tendencje zmian w strukturze społecznej i demograficznej w Polsce, wskazując na ich reperkusje dla polityki społecznej w Polsce. Dr Furmańska-Maruszak wymieniła wśród przemian demograficznych w Polsce, najbardziej oddziałujących także na system pomocy społecznej: spadek dzietności, podwyższenie średniego wieku urodzenia dziecka, wydłużanie się przeciętnego trwania życia czy wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji ludności. Wpływać będą one szczególnie na konkretne obszary, tj. ubezpieczenia społeczne, ochronę zdrowia, pomoc społeczną czy procesy rynku pracy.

Następne dwa wystąpienia były powiązane tematycznie z poprzedzającym je referatem. I tak dr hab. Tomasz Biernat, profesor Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku omówił konsekwencje przemian społecznych dla funkcjonowania rodzin w Polsce, także tych emigrujących, odwołując się m.in. do badań prowadzonych w Szkocji. Natomiast dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu Adam Szponka wskazał na wynikające z tych zjawisk zadania dla polityki społecznej i systemu pomocy społecznej realizowanej na poziomie województwa.

Kolejne dwa referaty koncentrowały się na lokalnych kwestiach zarówno polityki społecznej, jak i jej praktycznego wymiaru. Wygłosiły je reprezentująca Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia Kazimiera Janiszewska oraz zastępca dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Toruniu – Irena Urbańska. Wysłuchanie ich pozwoliło uczestnikom seminarium zorientować się w aktualnie prowadzonych na terenie Torunia działaniach socjalnych skierowanych do seniorów, a także w zakresie świadczonych usług opiekuńczych.

Kolejnym wydarzeniem 18 kwietnia 2018 roku było spotkanie promocyjno-wspomnieniowe poświęcone zainicjowanej i realizowanej w Toruniu serii wydawniczej „Problemy Pracy Socjalnej”. Miało ono na celu ukazanie dorobku tej, mającej już ugruntowaną renomę w środowisku badaczy pracy socjalnej, serii Wydawnictwa Edukacyjnego „Akapit”². Wydarzenie to stanowiło nie tylko okazję do odnotowania

² Spotkaniu towarzyszyła wystawa wszystkich – 35 wydanych w serii pozycji książkowych (monografii autorskich, wieloautorskich, tomów pokonferen-

jubileuszu serii, ale też przyniosło prezentację jej nowej odsłony w postaci monografii autorstwa Krzysztofa Frysztackiego i Krzysztofa Piątkę zatytułowanej *Problematyka pracy socjalnej w perspektywie socjologii i polityki społecznej* (Toruń 2017). W części „merytorycznej” jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Krzysztof Piątek – przewodniczący Rady Programowej serii „Problemy Pracy Socjalnej”, który w swojej wypowiedzi zaakcentował, że ta inicjatywa wydawnicza stanowiła naturalną konsekwencję zainicjowanego na początku lat 90. ubiegłego stulecia, kształcenia pracowników socjalnych na UMK. Dlatego też Profesor uznał za celowe opowiedzenie o historii kształcenia pracowników socjalnych w Toruniu. Przypomniał, że edukacja w zakresie pracy socjalnej na toruńskiej uczelni rozpoczęła się w październiku 1992 roku w Instytucie Pedagogiki (jako specjalność w ramach 5-letnich studiów stacjonarnych na kierunku „pedagogika”). W roku 1995 w Instytucie Socjologii uruchomiono zaś Zaoczne Studium Socjologii, w którym studenci mogli korzystać z kształcenia na kierunku socjologia, w formie niestacjonarnej, na specjalności „polityka socjalna”³. Dwa lata później utworzono Zakład Polityki Społecznej, ale faktycznym ugruntowaniem pozycji pracy socjalnej na toruńskiej uczelni był rok 2009, kiedy to uruchomiono dwa komplementarne kierunki studiów: „pracę socjalną” na Wydziale Nauk Pedagogicznych i „politykę społeczną” w Instytucie Socjologii UMK. Następnie w 2015 roku zaoferowano kandydatom studia drugiego stopnia na kierunku „praca socjalna”, prowadzonym wspólnie przez dwa wydziały UMK – Nauk Pedagogicznych i Humanistyczny.

Jak zaznaczył K. Piątek, współpraca toruńskich pedagogów i socjologów dotyczyła nie tylko edukacji, ale miała też charakter naukowy. W uznaniu tego Sekcja Pracy Socjalnej Polskiego Towarzystwa Socjologicznego powierzyła toruńskim instytucjom⁴ zorganizowanie

cyjnych, raportów z badań), o której estetykę zadbali studenci II roku kierunku „praca socjalna”.

³ Zob. więcej: K. Piątek, *W poszukiwaniu drożności – propozycja toruńska*, w: *Socjologia a edukacja socjalna*, red. K. Piątek, Toruń 1996, s. 76–77.

⁴ Głównym organizatorem tego przedsięwzięcia (28–29 czerwca 1996 r.) był Instytut Socjologii UMK, współorganizatorami zaś Szkoła Policealna Pracowników Służb Społecznych oraz Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej w Toruniu.

w Toruniu konferencji naukowej zatytułowanej „Socjologia a edukacja socjalna”. Wystąpienia konferencyjne zostały opublikowane przez Wydawnictwo Edukacyjne AKAPIT (1996), stając się zwiastunem serii wydawniczej „Problemy Pracy Socjalnej”.

Jako drugi głos zabrał dr Jan A. Malinowski – redaktor naczelny wspomnianego Wydawnictwa i członek Rady Programowej serii „Problemy Pracy Socjalnej”. Zdradził wiele szczegółów prac edytorskich związanych z realizacją tej serii, zaprezentował skład jej Rady Programowej, reprezentujących główne krajowe ośrodki akademickie związane z kształceniem pracowników socjalnych (Krzysztof Piątek – przewodniczący, Krzysztof Frysztacki, Anna Kotlarska-Michalska, Jerzy Krzyszkowski, Jan A. Malinowski, Andrzej Olubiński, Barbara Smolińska-Theiss, Barbara Szatur-Jaworska, Kazimiera Wódz), a także opisał szczegółowo opublikowane w serii monografie. Były to zarówno książki autorskie, jak i prace zbiorowe mające charakter monografii tematycznych z zakresu pedagogiki, polityki społecznej, pracy socjalnej oraz socjologii ukierunkowanych na istotne kwestie socjalne.

Ciekawostką była kwestia afiliacji autorów artykułów zamieszczonych w pracach zbiorowych. Łącznie jest to aż 625 tekstów. Bezspornie największy udział mają tu autorzy z tzw. uniwersytetów wieloprofilowych, wśród których prym wiodą Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (odpowiednio 85 i 82 publikacje), ale są też i autorzy reprezentujący środowiska akademickie nie zawsze kojarzące się z pracą socjalną. Można je ująć m.in. w następujące grupy:

- Akademie: Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (4), Akademia Jana Długosza w Częstochowie (6), Pomorska w Słupsku (3), Ignatianum w Krakowie (3);
- Politechniki: Częstochowska (3), Śląska (2), Krakowska (1), Koszalińska (1), Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (1);
- Uniwersytety Ekonomiczne we: Wrocławiu (5), Poznaniu (2), Krakowie (1) oraz Szkoła Główna Handlowa w Warszawie (1);
- uczelnie niepubliczne: Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy (10), Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. J. Korczaka w Warszawie (8), Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej (4), Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa

w Poznaniu (3), Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu (2), Kujawska Szkoła Wyższa we Włocławku (2).

Artykuły zawarte w pracach zbiorowych afiliowane były także przez autorów reprezentujących uczelnie zagraniczne z takich krajów, jak: Czechy (Uniwersytet w Ostrawie, Uniwersytet Śląski w Opawie, Instytut Międzynarodowych Studiów w Brnie), Kanada (Uniwersytet Manitoby), Niemcy (Uniwersytet w Greifswaldzie, Uniwersytet Nauk Stosowanych w Bielefeld), Słowacja (Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy), Ukraina (Państwowy Uniwersytet w Mukaczewie, Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. P. Dragomanowa w Kijowie).

Trzecie wydarzenie w ramach toruńskich obchodów Tygodnia Pracy Socjalnej było także wyjątkowe – zorganizowano je 19 kwietnia 2018 roku, w 75. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. Nie jest to informacja przypadkowa, ponieważ seminarium dedykowane było Irenie Sendlerowej, Polce, która w czasie II wojny światowej zorganizowała system ratowania Żydów. W spotkaniu przygotowanym przy współdziałaniu Sekcji Pracy Socjalnej Studenckiego Koła Naukowego Pedagogów UMK wraz z jej opiekunem dr Katarzyną M. Wasilewską-Ostrowską pt. *Czy praca socjalna może być pasją? – spotkania z pracą socjalną. Seminarium dedykowane pamięci Ireny Sendlerowej – ratującej życie i godność człowieka* wzięli udział znaczący praktycy pracy socjalnej z Torunia i regionu. Gośćmi seminarium byli: Renata Kwiatkowska – specjalista pracy socjalnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrowie; Waldemar Dąbrowski – założyciel i prezes Stowarzyszenia Profilaktyki i Resocjalizacji Mateusz w Toruniu; Magdalena Zajac – dyrektor Ośrodka Wspomagania Dziecka i Rodziny w Kołaczku; Sylwia Antonowicz – aktywna wolontariuszka-edukatorka Polskiej Akcji Humanitarnej, która na co dzień pracuje w Fundacji Emic w Toruniu, doktorantka, a zarazem absolwentka kierunku „praca socjalna” WNP UMK; Małgorzata Zalewska – nauczycielka etyki i koordynator wolontariatu w Technikum Menedżerskim w Toruniu. Odnotować także należy, że uczestnicy seminarium wysłuchali referatu poświęconego działalności Ireny Sendlerowej, który został przygotowany i wygłoszony przez studenta pracy socjalnej Mateusza Frątczaka.

Wszystkie spotkania skierowane były nie tylko do studentów, pracowników uczelni interesujących się problematyką pracy socjalnej, ale też i do społeczności lokalnej w Toruniu. Wzbudziły one duże zainteresowanie również przedstawicieli regionalnych i lokalnych mediów, które informowały o przebiegu toruńskiego Tygodnia Pracy Socjalnej, wzbogacając swoje relacje rozmowami z gośćmi i organizatorami oraz przedstawicielami władz dziekańskich Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK. Wszystko to pozwala stwierdzić, że inicjatywa pracowników Katedry Pracy Socjalnej WNP UMK włączenia się w ogólnopolskie obchody Tygodnia Pracy Socjalnej okazała się w pełni trafna i celowa, a zarazem godna kontynuacji w kolejnych latach.

